

Előkelő helyet foglal el a debreceni képeslapgyűjteményben a 19–20. század jellegzetes főtca képe. A kialakuló klasszicista-romantikus stílusú városképhez hozzátartozott a négy sor fával szegélyezett sétány, ami 1880-ban hosszú tervezést és vitát követően alakult ki mindkét oldalon a gyalogjárók mellett. Aki nem ismerhette, nem élvezhette az elvesztett kis „debreceniséget”. A kereskedőket (régies értelmezésben a kalmárokat) keresztnevek nélkül ismerte a város: Kaszanitzky, Csanak, Sesztina, Kontsek fivérek stb. Üzleteiket igyekeztek a főtácán, vagy a városközpont közel elhelyezni. A vasárnapi korzón így beszédtema volt a kirakatok kínálata is.

Szabó Lőrinc írta: „Kató előtt Kaszaniczky Olga dóczyista lány érdekelt, egy gazdag porcelánkereskedő lány, akit a korzói diákhumor a „bili báró lányának” hívta.” A Kaszanitzky-ház (Piac u. 57.) a 18. század végén épült. Élvezet volt a boltba belépni. Szívesen láttak mindenkit, aki kíváncsi volt a kardos huszár és Déryné figuráin át a meissenai, herendi étkészleteken túl a csillogó francia kristály és parádi metszett üvegekre. Hátul a lépcsőházi fordulóban lévő szobrok

Kalmárok kora

csak fokozták a szépséget. Államosítás után még sokáig azonos kereskedelmet folytatott az üzlet. Kár az elveszett csillogásért és hangulatért.

A költő másik diákkori élménye a Löfkovits üzlethez kötődött: „egy bolt felett cégtáblát láttam, és rajta, hogy: »Óriás és ékszerész« arany betűket...” A korzó előkelőségei kíváncsiak voltak Löfkovics Artúr üzletére, óra- és ékszerkínálatára is. A város nagy mecénása városi tisztsegeivel sem maradt le kereskedőtársaitól. Mint ékszerész nagykereskedő adományozta gyűjteményből alakult meg a Déry Múzeum elődje, melybe tiszteletbeli igazgatónak is megválasztották.

Az Arany János utca sarkán a kétemeletes épület a köztudatban máig őrzi az egykori kalmár nevét. Építtetője, névadója Csanak József a 19. század második felének legjelentősebb tiszántúli gyarmatáru kereskedője volt. A haladó szellemű kereskedő magánkezdeményezése indította el a közvilágítást a városban:

Piac utca 39., a Rickl-ház: Bolt a Török Császárhoz néven ismerték

olajlámpát akasztott ki a háza sarkára.

Örömmel olvastam egy debreceni várostörténeti és városépítészeti kérdésekkel foglalkozó írásban, hogy „szép lenne, ha a város felemelkedését szolgáló, nagyvonalú kereskedők házáat emléktábla jelölné”. A lehetőség

előttünk áll, mint tette azt a Debreceni Rotary Klub más esetben is.

A Piac utca 39. sz. ház előtt is joggal vetődik fel az előbbi kérdés, hisz a Rickl kereskedőcsalád tevékenykedett itt. Szabó Magda író így írt róla: „Rickl megnyitotta óriási gyarmatáru-kereskedését a város egyik legszebb házában a Kistemplom mellett... mennyezetéről egy óriási kitömött fekete hal lógott egy kötélen, ellenállhatatlanul magához nyugtázta a gyermekek pillantását. E kereskedést, amely igen jól ment, Bolt a Török Császárhoz néven ismerték annak idején...”

A Sesztina vezette vaskereskedés nem tartozott a látványos kirakattal rendelkező üzletek közé. Ha kicsi volt a kirakat és időben reklámhelyet tudtak vásárolni a kereskedők a Csokonai Színház vasfüggönyén, a színházlátogató közönség évadokon keresztül nézhette a divatáru, keleti fűszer, porcelánáru és egyebek vásárlására invitáló szlogeneket.

A korzón megváltozott minden. Az 50–60-as évek kirakatpolitikáját jobb feledni – a sétány pedig az 1964-től végrehajtott út- és közlekedéskorszerűsítésnek lett az áldozata.

Toth Ferenc

ÚJ MDF 2010
CSAK AZ ORSZÁG!

Program, miNŐség, változás

DANKA Beáta
Debrecen 1. sz. választókerület

SZANI Bernadett
Debrecen 2. sz. választókerület

KOVÁCS Edit
Debrecen 3. sz. választókerület

**Áldott Húsvéti Ünnepeket kívánunk:
Bokros Lajos, az MDF miniszterelnök-jelöltje és az MDF képviselőjelöltjei!**